

УДК 657.1:336.748

*Авраменко О. І., старший викладач**Беззуб А. В., студентка**Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
м. Кременчук, Україна*

ПРОБЛЕМА ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ РІЗНИЦЬ

На сьогоднішній день, після інтеграції до Європейського Союзу, співробітництва з іншими країнами світу, все більше малих та середніх підприємств долучаються до зовнішньоекономічної діяльності, отже сфера розрахунків і використання іноземних валют в господарській діяльності і в подальшому буде розширюватися. Оскільки зовнішня економіка набуває особливого значення в економіці країни, то все більше наукових досліджень спрямовані на спрощення та поліпшення теоретичних засад обліку операцій з іноземною валютою, іноземними контрагентами, правильність оцінювання активів і зобов'язань після зміни валютних курсів.

Мета роботи: розглянути питання відображення наслідків коливання валютних курсів, удосконалити відображення валютних різниць в обліку.

Іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу, кошти у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях, що перебувають на рахунках або вносяться до банківських та інших фінансових установ за межами України [1].

У вітчизняному законодавстві облік операцій з іноземною валютою регламентується нормами П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», а в міжнародному – МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів». Незважаючи на те, що національні стандарти України розроблялися на основі міжнародних стандартів, є деякі відмінності у підходах щодо відображення операцій, пов'язаних з валютою. Валютний курс виступає не лише економічним показником вартості грошової одиниці, вираженої в грошових одиницях інших країн, а також відображає тенденції розвитку внутрішньої економіки, перспективи зростання. Установлення валютного курсу необхідне для обміну валютами під час купівлі-продажу товарів, послуг між різними країнами.

Специфічними складовими в обліку зовнішньоекономічної діяльності є:

- первісне відображення активів і зобов'язань в іноземній валюті;
- розрахунок та відображення курсових та сумових різниць внаслідок зміни валютного курсу;
- відображення наслідків зміни курсів у складі доходів чи витрат підприємства;
- відображення наслідків зміни валютних курсів у фінансовій звітності;

- відображення розрахунків в іноземній валюті на дату погашення заборгованості;
- відображення монетарних статей в іноземній валюті у балансі на певну дату.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також такі активи й зобов'язання, що будуть отримані у фіксованій сумі грошей чи їх еквівалентів. Немонетарні статті – інші статті, відмінні від монетарних статей балансу. Курсові різниці визначаються лише за монетарними статтями балансу, а також визначаються на кожну дату балансу й дату здійснення господарської операції.

Операції в іноземній валюті перераховуються у гривню лише за курсом НБУ. Придбання здійснюється лише через уповноважений банк або іншу фінансову установу, що отримала ліцензію НБУ на торгівлю інвалютою, виключно на міжбанківському валютному ринку.

Головним в побудові бухгалтерського обліку операцій з іноземними валютами є наявність різниць, які виникають внаслідок змін валютних курсів. Досить складним моментом є визначення порядку розрахунку та відображення коливань валютних курсів. Розрахунок курсових різниць здійснюється за такою формулою:

$$КР = СГО * (К2 - К1), \quad (1)$$

де: КР – сума курсових різниць;

СГО – сума господарської операції (монетарної статті);

К1 – курс НБУ на дату виникнення монетарної статті чи дату балансу (залежно від того, яка подія сталася пізніше);

К2 – курс НБУ на дату визначення курсової різниці (на дату балансу чи на дату розрахунків).

У бухгалтерському обліку курсові різниці відображаються залежно від результату такого розрахунку та виду операцій. Курсові різниці, які виникають щодо інвалюти та операцій операційної діяльності, відображають на субрахунках 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці».

Якщо курсові різниці пов'язані з фінансовою, інвестиційною чи іншою діяльністю, їх вважають неопераційними і відображають на субрахунках 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» та 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць».

Проте, щоб більш чітко розуміти наслідки, потрібний внутрішній облік аналітичної інформації щодо видів, причин виникнення та наслідків валютних коливань. І для внутрішньогосподарського обліку пропонуємо використовувати наступну класифікацію сумових та курсових різниць (рис. 1).

Дана класифікація є більш деталізованою і надає більш чітку інформацію, щоб мати змогу спрогнозувати, як коливання курсу будуть відображатися в тих чи інших моментах обліку, яким чином будуть впливати.

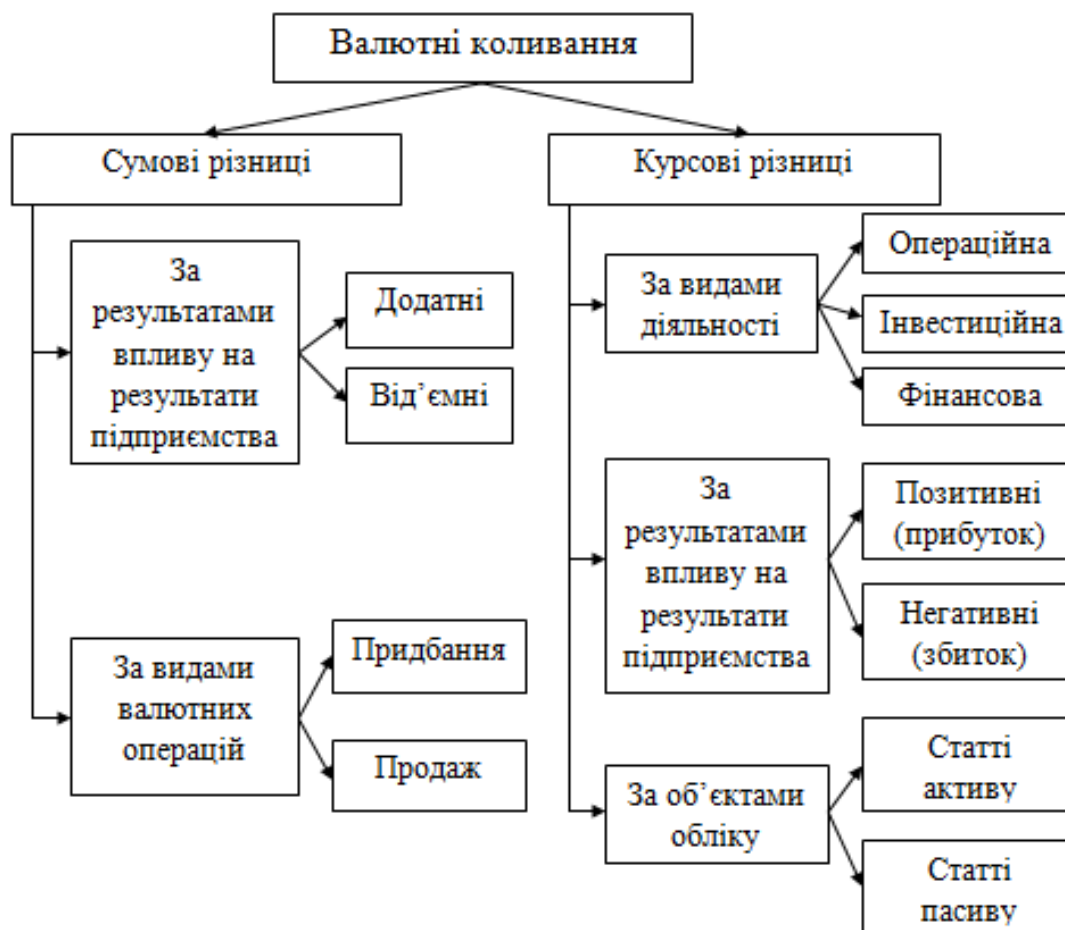

Рисунок 1 – Класифікація сумових та курсових різниць

Таким чином, на підставі проведеного дослідження, можна зробити висновок, що виникає питання відображення в обліку курсових та сумових різниць, які часто уподібнюють і вписують як одне – курсові різниці.

Тому пропонується відокремлення цих двох понять та класифікація, що в свою чергу дасть можливість підвищувати функції обліку і стане основою прогнозування результатів впливу валютних різниць на діяльність підприємства.

Список літератури

1. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінета Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-93/> (дата звернення: 11.04.2020). Втрапив чинність.

2. Височан О. С. Облікові наслідки зміни валютних курсів при імпорті товарів на митну територію України // Проблеми та перспективи розвитку менеджменту сучасних підприємств : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Полтава : ПДАА, 2014. С. 18–20.

3. Гужел Ю. Валютні курси та курсові різниці: спішіть унести нові положення до облікової політики. *Бібліотека «Баланс»*. 2014. № 17. С. 90–94.